

TAGI PÕHIKOOLI MUUSIKA AINEKAVA

Õppeprotsesside kirjeldustega klasside kaupa on võimalik tutvuda siin: <https://projektid.edu.ee/display/OKMV/PK+Muusika>

Õppeaine õpetamise eesmärk

Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada õppijas huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas välja kujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem, mille kujunemist toetavad ainekavas kirjeldatud osaoskuste (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming, muusika kuulamine) õpitulemused kõikides kooliastmetes. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- 5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- 6) õppija huvi ja isikupära.

Muusika õppeaine sisuks on: **musitseerimine** (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi

osaoskusi: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

2

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on **muusikaline eneseväljendus**, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks.

Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

Muusikaloos tutvustatakse muusika **väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.**

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks.

Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada elukestvat harrastust.

Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Muusikaõpetuse lahutamatu osa on **kooli kontserdielus osalemine**, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana. Muusikaõpetust kavandades ja korraldades leitakse tunnivälise loometegevuse võimalusi (koorilaul,

solistid, ansamblid, orkestrid, kontsertide jm esinemiste kavandamine, töötoad jms).

3

Õppeprotsessi tagasisidestamine

Muusika hindamise alused ja kriteeriumid lähtuvad TAGi PÕK-s sätestatud korrast.

Osaoskus: **laulmine**

Õpitud repertuaari esitamisel hinnatakse laulu esituse rütmilist täpsust ja võimetekohast intoneerimist, laulusõnade omandamist ja diktsiooni, väljendusrikkust, püüdlikkust ja õiget kehahoidu. Hindamisel saab arvestada lisaks muusika ainekavas kirjeldatud õpitulemustele:

1. aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
2. õpilase arengut üksi ja/või rühmas lauldes;
3. muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist lauldes;
4. õpilase osalemist koolikooris, esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel, võistlustel, muusikaolümpiaadil, laulupäevadel ja laulupeol.

Osaoskus: **pillimäng**

Hindamisel saab arvestada lisaks muusika ainekavas kirjeldatud

õpitulemustele: 1. aktiivset osavõttu pillimängust;

2. õpilase arengut üksi ja/või rühmas pilli mängides;
3. muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist pillimängus;
4. õpilase osalemist instrumentaalansamblis või -orkestris, esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel, muusikaolümpiaadidel, laulupäevadel ja laulupeol.

Osaoskus: **muusikaline liikumine**

Hindamisel saab arvestada lisaks muusika ainekavas kirjeldatud õpitulemustele:

1. aktiivset osavõttu muusikalisest liikumisest
2. üksi ja/või rühmas muusikalist liikumist, lähtudes õpilase võimetest ning nende arengust;
3. kaasatöötamist tunnis;
4. muusika oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikalisel liikumisel;
5. esinemist kooliüritustel.

Hindamisel saab arvestada lisaks muusika ainekavas kirjeldatud õpitulemustele:

1. aktiivset osavõttu loovtegevustest;
2. üksi ja/või rühmas töötamist, lähtudes õpilase võimetest ning nende arengust;
3. õigete pillimänguvõtete rakendamist loovtegevustes;
4. eneseväljendusoskust;
5. muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist omaloomingus;
6. osalemist kooliüritustel.

Osaoskus: **muusika kuulamine**

Hindamisel saab arvestada lisaks muusika ainekavas kirjeldatud õpitulemustele:

1. väljendus- ja arutlusoskust kuulatud muusikast vesteldes;
2. üksi ja/või rühmas töötamist, lähtudes õpilase võimetest ning nende arengust;
3. muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikat kuulates.

Õppekäigud

Hindamisel saab arvestada lisaks muusika ainekavas kirjeldatud õpitulemustele:

1. väljendus- ja arutlusoskust kuulatud muusikast vesteldes;
2. muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikat kuulates.

I KOOLIASTE

Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;
- 2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused; 3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;
- 4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid;

5) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmid ja pausid:

2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

I kooliastme õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;
- 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); lastelaulud „Lapsed, tuppa“ (eesti rahvaviis / sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, teele, kurekesed“ (eesti rahvaviis / sõnad Fr. Kuhlbars), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson), „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit);
- 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;
- 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

Õpilane:

- 1) rakendab keha-, rütmi- ja plaadpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes;

2) musitseerib väikekandlel või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;

6

3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- 3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- 6) väljendab muusika meeleolu kunstitöös;
- 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

1. klass

Laulmine

Õpilane:

- 1.tekitab harjumus lauldes hoida loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu);
- 2.laulab julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga;
- 3.väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab lauldes tähelepanu laulu sõnadele;
- 4.laulab peast I kooliastme ühislaulu: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel), „Rongisõit“.

Pillimäng

Õpilane:

- 1.mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid *ostinato*’sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi;
- 2.on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1.väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
2. tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid;
3. tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge.

Muusikateooria

Õpilane:

1. tunneb laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh mõisteid: viis, rütm, meetrum,

pulssilöök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars);

2.kasutab rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A ja pause, omandades rütme, rütmifiguure ning rakendades neid teadlikult laulmisel;

3.kasutab SO, MI, RA mudellauludes, tutvub relatiivsete astmete ja nende käemärkidega ning kinnistab eri tessituurides astmemudeleid, mis põhinevad peamiselt SO, MI ja RA astmetel. Astmed asetatakse astmetrepile või -redelile ning noodijoonestikule.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

1.rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);

2.loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;

3.improviseerib astmemudelitele tuginedes.

Muusika kuulamine:

Õpilane:

1.eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);

2. avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;

3. kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeoleolu ja karakterit.

2. klass

Laulmine

Õpilane:

1. oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;

2.laulab peast I kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Tiliseb, tiliseb aisakell“, „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel);

3.väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt laulusõnu;

4.tutvub laulupidude traditsiooniga ja osaleb koolikooris.

Pillimäng

Õpilane:

1.on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel;

2.mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

1.väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;

2.tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu;

3.tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi.

Muusikateooria

Õpilane:

1.harjutab ja kinnistab rütme, rütmifiguure ning pause, kasutades rütmisilpe TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A ja pausi ning rakendab neid teadlikult laulmisel;

2. kordab 1. klassis õpitud astmemudeleid koos käemärkidega, tutvub uute relatiivsete astmetega ning harjutab lauldes erinevates tessituurides astmemudeleid, mis põhinevad SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI astmetel;

3. paigutab astmed astmetrepile või -redelile ning JO-võtme abil noodijoonestikule.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

1.rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);

2.loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;

Muusika kuulamine:

Õpilane:

1.uue repertuaari õppimise käigus tutvub ta autoritega ning otsib õpetaja juhendamisel teavet erinevatest infoallikatest;

2.kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;

3.eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

3. klass

Laulmine

Õpilane:

1.laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;

2. laulab peast I kooliastme ühislaulu: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tuppa“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson);

3.mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

Õpilane:

1.rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates *ostinato*'des ja/või kaasmängudes;

2.musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;

3.mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1.väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 2.kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- 3.mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikateooria

Õpilane:

- 1.süvendab laulu õppimist toetavat muusikateooriat, kordab ja kinnistab juba õpitud rütme, rütmifiguure ja pause;
2. Lisaks omandab ta uusi rütme ja rütmifiguure, kasutades rütmisilpe TI-RI-TI-RI, TAI-RI ning õpib poolpausi ja tervetaktpausi, teadvustades neid laulmisel;
- 3.kordab ja kinnistab tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega;
4. tutvub uute astmetega (NA, DI, ülemine JO`); harjutab kõiki põhiastmeid erinevates tessituurides ning asetab need astmetrepile või -redelile, kasutades JO-võtit noodijoonestikul.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1.kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- 2.väljendab muusika meeleolu kunstitöös;
- 3.mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- 1.eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- 2.otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

Õppevara õpilastele

1. RÕK-le vastavad muusikaõpikud, töövihikud, digiõpikud, tööraamatud.

2. Vanem rahvalaul ehk regilaul. Eesti Pärimusmuusika Keskuse õppevideod. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25292> (tasuta)
3. Astmemudelid (2021) <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/30781-Astmemudelid>
4. Väikekannel ja väikekandle mängutehnikad. Aime Reier. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25281> (tasuta)
5. Väikekandle mänguvõtete õpetamine. Pille Karras (2011). <http://oppekava.innove.ee/vaikekandle-manguvotete-opetamine-klassitunnis/>
6. Eesti Pärimusmuusika õppevideod. Pärimustantsud. Labajalg. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25295> (tasuta)
7. Eesti Pärimusmuusika õppevideod. Pärimustantsud. Reinlender. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25296> (tasuta)
8. 100 rahvamängu lastele. Kogumik valmis Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks. <https://100-rahvamangu-lastele.blogspot.com/p/mangud-tahestikulises-jarjekorras.html>
9. Pilliportaal. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonnas valminud pille tutvustav veebileht. <https://pilliportaal.kultuur.ut.ee/>
10. jaloomuuseumi rahvapillide virtuaalnäitus. <https://virtuaalne.ajaloomuuseum.ee/rahvapillid/>
11. Eesti rahvamuusika antoloogia. Veebiväljaanne. Toimetajad Janika Oras, Kadi Sarv (2016). <https://www.folklore.ee/pubte/eraamat/rahvamuusika/ee/index>
12. Eesti Pärimusmuusika Keskuse õppevideod. Kaja Kaus, Cätlin Mägi. <https://www.opiq.ee/Kit/Details/465> (tasuta)

II KOOLIASTE

Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;
- 2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises iikumises;
- 3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
- 4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja

sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;

5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;

6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu; 7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;

8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;

9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;

10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivälitused, rütmifiguurid ja pausid:

taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt; duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

II kooliastme õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;

2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast kooliastme ühislaule:: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis / M. Körber), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa);

- 5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.

Pillimäng

Õpilane:

- 1) süvendab I kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi;
- 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;
- 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;
- 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1) julgeb loomeideedega katsetada ning eksida; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;
- 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Muusika kuulamine

- 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;
- 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;
- 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;
- 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pillirühmi;
- 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

4 KLASS

Laulmine ja laulutehnika:

Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, kasutades vaba tooni ja selget diktsiooni, puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt.

Repertuaari kuuluvad eesti vanemad ja uuemad rahvalaulud, ühe- ja kahehäälnelise laulmine, kaanonid ja teiste rahvaste laulud.

Laulmise kaudu arendatakse muusika sisu ja meeleolu väljendamist, kasutades dünaamikat ja tempot.

Õpilane laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (F. Pacius), Igal ühel oma pill (rahvalik viis), Taat, ära maga (rahvalaul) ja tähtpäevade laulud (nt. jõulud).

Pillimäng:

Kasutatakse keha-, rütmi- ja plaatpille orkestris, ansamblis või üksi ning iseseisvates palades, keskendudes uutele rütmidele ja nende musitseerimisel rakendamisele.

Õpilane rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga, kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusika kuulamine:

Kuulatakse ja analüüsitakse erinevaid muusikapalu, kasutades väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat.

Tutvutakse heliloojate ja nende teostega, otsitakse infot erinevatest allikatest ja jagatakse klassikaaslastega.

Kuulatakse eesti rahvamuusikat ning õpitakse eristama rahvapille nii hääle kui välimuse järgi.

Õpilane kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni.

Õpilane iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.

Muusikaline kirjaoskus:

Kinnistatakse ja laiendatakse rütmifiguuride ja pauside tundmist (nt TI-RI-TI, TA-I-TI).

Õpitakse noodi pikkusi ja seostatakse noodivältused taktidega. mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides.

Õpitakse absoluutseid helikõrgusi ja nende asukohti klaviatuuril, näiteks viiuli võtme abil.

Õpilane kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega).

Õpilane mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a.

Õpilane mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: - eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused k põhiheli; - vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; -

tämbel, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); - tempo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.

Muusikaline omalooming:

Õpilane loob rütmilisi-meloodilisi improvisatsioone ja kaasmänge ja/või ostinato'sid keha- ja rütmipillidel, kasutab improvisatsioonides astmemudeleid, rakendas loovust nii individuaalselt kui rühmas.

Õpilane kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

5 KLASS

Laulmine ja hääle arendamine:

Õpitakse mitmehäälsust, kasutades kaanoneid ja kahehäälseid laule. Tähelepanu pööratakse relatiivse noodilugemise arendamisele ja varem omandatud oskuste kinnistamisele.

Õpilane laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest, repertuaaris rikkalik lauluvara, mis sisaldab nii eesti rahvalaule, autorilaule kui ka teiste rahvaste muusikat.

Õpilane rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes.

Õpilane laulab õigete tehnikatega, kasutades väljendusvahendeid nagu dünaamika ja tempo.

Õpilane laulab peast kooliastme ühislauke: Eesti hümn (F. Pacius), Kui Kungla rahvas (K. A. Hermann), Mu isamaa armas (saksa rahvalaul), Kukeke (läti rahvalaul).

Pillimäng ja rütmimängud:

Tähelepanu pööratakse rütmimängudele ja ostinatole keha- ja rütmipillidel.

Pillimängu kaudu arendatakse õpilaste musitseerimise ja muusika esitluse oskust.

Õpilane rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

Õpilane kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusika kuulamine ja analüüs:

Kuulatakse ja analüüsitakse erinevaid muusikapalu, pöörates tähelepanu nende väljendusvahenditele ja esitajatele.

Tutvutakse Eesti heliloojate lastemuusikalidega ning analüüsitakse nende sisu ja tähendust.

Õpilane kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat;

Õpilane kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;

Õpilane tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi, rahvamuusika vormid ja muusika esitajad.

Õpilane iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

Muusikaline kirjaoskus ja teooria:

Tutvutakse muusikateooria põhimõistetega, mis toetavad helistike ja harmoonia õppimist, ühe võtmemärgiga helistikude- ja helistike ülesehitusega (õpilane mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike, duuri ja molli valemid, C–a, G–e;).

Õpilane mõistab helivältuste (ta, ti-ti, tai-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ti-ri, ti-ri-ti, tai-ti), rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes.

Õpilane mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid

musitseerides.

Õpilane mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: - eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhihelihelistiku märgid: diees, vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon, tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzo-forte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.

Õpilane suudab lugeda ja esitada lihtsamaid muusikalisi fraase noodist.

Omalooming:

Õpilane loob lihtsaid rütmilisi-meloodilisi improvisatsioone ja kaasmänge keha- või rütmipillidel.

Õpilane loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne.

Õpilane kasutab loovust oma muusikaliste ideede väljendamisel nii laulmises, pillimängus kui liikumises.

6 KLASS

Laulmine ja hääle arendus:

Õpilane laulab ühe- ja kahehääelseid laule, samuti kaanoneid ja rahvalaule, arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest laulab oma hääle omapära.

Laulurepertuaaris on esindatud Eesti hümn, "Eesti lipp", Kui Kungla rahvas (K. A. Hermann), Mu isamaa armas (saksa rahvalaul), My Bonnie (šoti rahvalaul), teised eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevade laulud.

Õpilane laulab väljendusrikkalt ja puhta intonatsiooniga, kasutades õpitud muusikalist kirjaoskust.

Pillimäng:

Õpilane kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des ning iseseisvates palades.

Õpilane rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.

Õpilane seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

Õpilane kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Õpilased mängivad pillidel rütmilisi kaasmänge ning kasutavad digivahendeid muusika loomisel.

Muusika kuulamine ja analüüs: muusikalugu

Kuulatakse ja analüüsitakse erinevaid muusikanäiteid, keskendudes Eesti (rahvalaulu, -pille, -tantse) ja teiste rahvaste muusikale.

Õpitakse eristama sümfooniaorkestri pillirühmi ja rahvapille, nagu kannel, torupill, vilepillid jt.

Analüüsitakse kontserte ja muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult. põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

Õpilane kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämber ja vorm;

Õpilane on tutvunud Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari ja Saksa muusika traditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.

Omalooming:

Õpilane loob rütmilisi-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Improviseeritakse astmemudelitele ja luuakse muusikateadmiste tuginevaid instrumentaallugusid.

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane mõistab helivälvuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes (tai-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ti-ri, ti-ri-ti, tai-ti, jne).

Õpilane mõistab taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides.

Õpilane kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega).

Õpilane mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides.

Õpilane mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G- e, F-d.

Õpilane mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: - eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; - vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon; - tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); - tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.

Õppevara õpilasele

1. RÕK-le vastavad muusikaõpikud, töövihikud, digiõpikud, tööraamatud.
2. Vanem ja uuem rahvalaul. Eesti Pärimusmuusika Keskuse õppevideod. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25292> (tasuta)
3. Astmemudelid (2021). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/30781-Astmemudelid>
4. Väikekannel ja väikekandle mängutehnikad. Aime Reier. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25281> (tasuta)
5. Väikekandle mänguvõtete õpetamine. Pille Karras (2011). <http://oppekava.innove.ee/vaikekandle-manguvotete-opetamine-klassitunnis/>

6. Eesti Pärimusmuusika õppevideod. Pärimustantsud. Labajalg. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25295> (tasuta)
7. Eesti Pärimusmuusika õppevideod. Pärimustantsud. Reinlender. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25296> (tasuta)
8. 100 rahvamängu lastele. Kogumik valmis Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks. <https://100-rahvamangu-lastele.blogspot.com/p/mangud-tahestikulises-jarjekorras.html> EESTI MUUSIKA
9. Vanem rahvalaul ehk regilaul. Ester Pomerants (2018/2023). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/20580-Vanem-rahvalaul-ehk-regilaul>
10. Eesti uuem rahvalaul. Ester Pomerants (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/21650-Eesti-uuem-rahvalaul>

11

11. Eesti rahvamuusika antoloogia. Veebiväljaanne. Toimetajad Janika Oras, Kadi Sarv (2016). <https://www.folklore.ee/pubte/eraamat/rahvamuusika/ee/index>
 12. Eesti rahvapillid. Ester Pomerants (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/20772-Eesti-rahvapillid>
 13. Eesti Pärimusmuusika Keskuse õppevideod. Kaja Kaus, Cätlin Mägi. <https://www.opiq.ee/Kit/Details/465> (tasuta)
 14. Ajaloomuuseumi rahvapillide virtuaalnäitus. <https://virtuaalne.ajaloomuuseum.ee/rahvapillid/>
 15. Virtuaalnäitus "Heino Eller". <https://virtuaalne.ajaloomuuseum.ee/HeinoEller/>
 16. Eduard Tubina Virtuaalkeskkond. <https://eduardtubin.com/>
 17. Veljo Tormise Virtuaalkeskus. <https://veljotormis.com/et/>
 18. Arvo Pärdi Keskus. <https://www.arvopart.ee/>
 19. Eesti Muusika Infokeskus. <https://www.emic.ee/>
 20. Eesti muusika multimeedia-leksikon. Tekstid kirjutasid Toomas Siitan, Virge Joamets, Anu Kõlar ja Heidi Heinmaa (2004). https://opetaja.edu.ee/eesti_muusika/files/index.htm
 21. Üldlaulupeod 1869-2019. <https://sa.laulupidu.ee/laulupeod-1869-2009/>
 22. Festivalid Eestis. http://www.festivals.ee/Avaleht_700
- HÄÄLE- JA KOORILIIGID, MUUSIKAINSTRUMENDID
23. Hääleliigid. Ester Pomerants (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/13017-Haaleliigid>
 24. Kooriliigid. Ester Pomerants (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/13035-Kooriliigid>

25. Muusikainstrumendid. Inge Lahtmets (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19963-Muusikainstrumendid>
26. Muusikainstrumendid. Löökpillid. <https://youtu.be/6203dSfoJGw?si=co pnctCeGJtUfw6>
27. Muusikainstrumendid. Philharmonia. <https://philharmonia.co.uk/resources/instruments/>
28. Clevelandi orkestri pille tutvustavad lühivideod. <https://www.youtube.com/playlist?list=PL3zevNxAsOJ-0CICYd79NFvDfPaU7IbGi>
29. Pilliportaal. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonnas valminud pille tutvustav veebileht. <https://pilliportaal.kultuur.ut.ee/>

12

RAHVASTE MUUSIKA

30. Rahvaste muusika. Põhjamaad. Inge Lahtmets (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22162-Rahvaste-muusika-Pohjamaad>
31. Rahvaste muusika. Läti, Leedu ja Poola. Inge Lahtmets (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22160-Rahvaste-muusika-Lati-Leedu-ja-Poola>
32. Rahvaste muusika. Austria ja Saksamaa. Inge Lahtmets (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22161-Rahvaste-muusika-Austria-ja-Saksamaa>
33. Rahvaste muusika. Venemaa. Inge Lahtmets (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22159-Rahvaste-muusika-Venemaa>
34. Uurali kaja: soome-ugri keelesugulus Eesti Rahva Muuseum. <https://www.erm.ee/et/content/uurali-kaja-soome-ugri-keelesugulus>
35. Uurali kaja: marid, ersad ja mokšad Eesti Rahva Muuseum. <https://www.erm.ee/et/content/uurali-kaja-marid-ersad-ja-mok%C5%A1ad>
36. Uurali kaja: karjalased ja vepslased Eesti Rahva Muuseum. <https://www.erm.ee/et/content/uurali-kaja-karjalased-ja-vepslased>
37. Uurali kaja: saamid ja handid Eesti Rahva Muuseum. <https://www.erm.ee/et/content/uurali-kaja-saamid-ja-handid>
38. Uurali kaja: komid ja udmurdid Eesti Rahva Muuseum. <https://www.erm.ee/et/content/uurali-kaja-komid-ja-udmurdid>

III KOOLIASTE

Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
 - 2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel; 3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis);
 - 4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;
- 13
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid; 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
 - 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
 - 8) tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;
 - 9) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega;
 - 10) teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:

kaheksandiktaktimõõd laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;

11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad Kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.

III Kooliastme õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

Õpilane:

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi

improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;

2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusika kuulamine

Õpilane:

1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike,
leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;

9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

7.klass

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislauke: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Tartu marss“ (R.Valgre - E. Johanson), „Viljandi paadimees“ (A. Vinters - J. Pori, S. Lipp), „Sind surmani“ (A. Matiisen - J. Leesment).
- 4) oskab laulda tunniteemade raames lauldud laule;
- 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 6) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

Õpilane:

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitaril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline liikumine ja muusikateooria

Õpilane:

- 1) võrdleb eri maade (Araabia, Austraalia, Hiina, Jaapan, India, Indoneesia) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 2) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid;
- 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest - Araabia, Austraalia, Hiina, Jaapani, India, Indoneesia muusika, juutide muusika;
- 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;

- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- 8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
- 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

8.klass

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Tartu marss“ (R. Valgre - E. Johanson), „Viljandi paadimees“ (A. Vinters - J. Pori, S. Lipp), „Sind surmani“ (A. Matiisen - J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter - E. Vetemaa).
- 4) oskab laulda tunniteemade raames lauldud laule;
- 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 6) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

Õpilane:

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, on tutvunud kitarri akordidega, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist

kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline liikumine ja muusikateooria

Õpilane:

- 1) võrdleb eri maade (Hispaania, Ladina-Ameerika, Põhja-Ameerika, sh indiaanlased ja eskimod) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
- 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt *rock*-muusika erinevad suunad, pop-muusika, *rhythm and blues*, *country and western*, *rock`n`roll*);
- 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest - Hispaania, Ladina-Ameerika, Põhja-Ameerika, euroameerika ja afroameerika muusika
- 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile (rock, pop, rhythm and blues, country and western, rock`n`roll, reggae, soul, funk, hiphop, disko,), muusikapille (klahvpillid, elektrofonid), leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;

- 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust (oskab analüüsida ja kirja panna lihtsamaid muusikalisi vorme);
- 8) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- 9) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

9. klass

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule, laulab erinevates keeltes (sh inglise, itaalia);
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislauke: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Tartu marss“ (R. Valgre - E. Johanson), „Viljandi paadimees“ (A. Vinters - J. Pori, S. Lipp), „Sind surmani“ (A. Matiisen - J. Leesment), „Eesti lipp“ (E. Võrk - M. Lipp)
- 4) oskab laulda tunniteemade raames lauldud laule;
- 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 6) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

Õpilane:

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitaril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline liikumine ja muusikateooria

Õpilane:

- 1) võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 2) tunneb muusikat kuulates (ja vaadates) ära erinevad muusika esitamise koosseisud (ansambel, orkester), hääleliigid (mees- ja naishääled, lastehääled), muusikateatri vormid (ooper, operett, ballett, muusikal), muusikažanrid (jazz-muusika erinevad voolud),
- 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.
- 4) oskab kirjeldada Eesti muusikateatri arengulugu

Muusika kuulamine

Õpilane:

- 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab

sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;

2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest - Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika muusika;

3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile (jazz-muusika erinevad stiilid), muusikateatri žanre (ooper, operett, ballett, muusikal), muusika esituskooresse (ansambel, barokkorkester, sümfooniaorkester, rahvapilliorkester), hääleliike (nais- ja meeshääled, lastehääled), leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;

4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;

5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;

6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;

7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;

8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;

9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;

10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

Õppevara õpilasele

1. RÕK-le vastavad muusikaõpikud, töövihikud, digiõpikud, tööraamatud. 2. Eesti Pärimusmuusika Keskuse õppevideod. <https://www.opiq.ee/Kit/Details/465> (tasuta)

3. Õpime ukulelet. <https://youtu.be/PFJ6zakgly4?si=bDR9tiGfDS5O9S88>

16

4. Väikekannel ja väikekandle mängutehnikad. Aime Reier. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25281> (tasuta)

5. Väikekandle mänguvõtete õpetamine. Pille Karras (2011). <http://oppekava.innove.ee/vaikekandle-manguvotete-opetamine-klassitunnis/>

6. Eesti Pärimusmuusika õppevideod. Pärimustantsud. Labajalg. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25295> (tasuta)

7. Eesti Pärimusmuusika õppevideod. Pärimustantsud. Reinlender. <https://www.opiq.ee/kit/465/chapter/25296> (tasuta)

8. Liikumisõpetus. Materjalid III kooliastmele. <https://liikumisopetus.ee/materials/?>

mf_material-level=15

9. Loovtants. <https://liikumisopetus.ee/materials/loovtants/>

10. Tantsulised mängud. <https://liikumisopetus.ee/materials/tantsulised-mangud/> 11.

Koosmäng. Pärimusmuusika Keskuse õppevideod (2022). <https://www.opiq.ee/Kit/Details/465> (tasuta)

AUTOR, ARTIST, INTERPREET, MUUSIKAINSTRUMENDID, PILLIKOOSSEISUD 12.

Autoriõiguse kaitse. Teksti koostas Patendiamet, Justiitsministeerium (viimati muudetud 09.02.2023). <https://www.eesti.ee/et/ettevotlus/intellektuaalse-omandi>

[kaitse/autorioiguse-kaitse#autorioigus](https://www.eesti.ee/et/ettevotlus/intellektuaalse-omandi)

13. Intellektuaalomand. Projektijuht Virgo Sillamaa. <https://intellektuaalomand.ee/> 14.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Riigi Infosüsteemi Amet. Tehisintellekt. <https://www.kratid.ee/tehisintellekt>

15. Kuula, millist muusikat loob tehisintellekt etteantud teemal (2022). <https://teadus.postimees.ee/7673464/kuula-millist-muusikat-loob-tehisintellekt-etteantud-teemal>

16. Eesti muusika infokeskus. <https://www.emic.ee/>

17. Eduard Tubina Virtuaalkeskond. <https://eduardtubin.com/>

18. Pilliportaal. <https://pilliportaal.kultuur.ut.ee>

19. Eesti Pärimusmuusika Keskuse õppevideod. Kaja Kaus, Cätlin Mägi. <https://www.opiq.ee/Kit/Details/465> (tasuta)

20. Muusikainstrumendid. Philharmonia. <https://philharmonia.co.uk/resources/instruments/>

21. Clevelandi orkestri pille tutvustavad lühivideod. <https://www.youtube.com/playlist?list=PL3zevNxAsOJ-0CICYd79NFvDfPaU7IbGi>

17

22. Muusika kuulamine: heliteoste mõtestamine, võrdlemine, analüüsimine. Inge Lahtmets (2019). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/25278-Muusika-kuulamine-heliteoste-motestamine-vordlemine-analuusimine>

VAIMULIK MUUSIKA JA MAAILMA RAHVASTE MUUSIKA

23. Koraalid ja vaimulikud rahvalaulud. Esmaeeter (2000). <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/muusikaelu-koraalid-ja-vaimulikud-rahvalaulu>

24. Arvo Pärt. Arvo Pärdi Keskus. <https://www.arvopart.ee/>

25. Orientaaltund. 46. Sven Grünberg ja Ida muusika (1993). <https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/orientaaltund-46-sven-grunberg-ja-ida-muusika>

26. Eesti heliloojad. Peeter Vähi (2015). <https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/eesti-heliloojad>

peeter-vahi

27. Muusikaõpetuse töölehed, keelekümbelus (maailma rahvaste muusika, rock-muusika, lavamuusika žanrid). Koostanud Sille Tiks, Marge Vaher, Kadi Härma, Julia Trubatšova (2018). <https://ekoolikott.ee/et/oppematerjal/13006-Muusikaopetuse-toolehed-8-klassile-keelekumblus>

28. Hispaania muusika. Ester Pomerants (2019). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/25087-Hispaania-muusika>

29. Prantsusmaa muusika. Ester Pomerants (2019). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/25416-Prantsusmaa-muusika1717>

MUUSIKATEATER JA FILMIMUUSIKA

30. Rahvusoper Estonia videod. <https://www.youtube.com/channel/UC7XG4VtNcU5KLKul19uqMlw>

31. Teater Vanemuine videod. <https://www.youtube.com/@vanemuine1870/featured>

32. Rahvusoperi muusikatunnid. https://www.youtube.com/playlist?list=PLWozS_lj1Xw39Q93_taPstrwgRd7gJ8CO - Mis on ballett? Mis on ooper? Mis on hääleliigid? Mis on orkester?

33. ERR audio- ja videoarhiiv. <https://arhiiv.err.ee/>

POP-, ROKK- JA DŽÄSSMUUSIKA

34. Ränne ja muusika. Maailmakool. <https://maailmakool.ee/randekool/lms/ranne-ja-muusika/> ja <https://maailmakool.ee/materjalid/100022/randeteemalised-tunnikavad-muusika/>

35. Muusikalised teekonnad. Maailmakool. https://maailmakool.ee/randekool/wp-content/uploads/sites/3/2022/07/Muusikalised_teekonnad.pdf

36. Muusikarännak. Maailmakool. <https://maailmakool.ee/music/>

18

37. 20. ja 21. sajandi muusika. Gerhard Lock, Saale Konsap, Juhan Vihterpal, Immo Mihkelson, Indrek Palu, Avo Ulvik (2018). <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18748-20-ja-21-sajandi-muusika>